

Niemoralna propozycja

Skutki prawne w przypadku łapownictwa na stanowisku kierowniczym i obietnicy korzyści majątkowej

Małgorzata Krzyżowska

Adwokat, partner Aliant@
Krzyżowska Międzynarodowa
Kancelaria Prawna

Od 1 października br. osoba zajmująca kierownicze stanowisko w firmie, która zażąda lub przyjmie łapówkę, narażając firmę na szkodę przekraczającą 5 mln zł, będzie podlegała będzie karze pozbawiania wolności od 3 do 20 lat. Karane ma być już samo dopuszczenie się czynu zabronionego w stosunku do mienia przekraczającego ww. kwoty.

Wyobraźmy sobie sytuację, w której pan Mateusz, przedstawiając się jako prokurent zarządu spółki z o.o., proponuje prezesowi zarządu drugiej ze spółek z o.o., że ten otrzyma 200 tys. zł w zamian za podpisanie umownego odstąpienia od umów dzierżawy budynku magazynowego chłodni wraz z wyposażeniem oraz przyległym gruntem, jak również dzierżawy budynku biurowego. Dla spółki pana Mateusza ma to istotne znaczenie, ponieważ umowy te są wieloletnie, nie można ich bezkosztowo wypowiedzieć, a pojawił się inny zainteresowany, który zapłaciłby za tę dzierżawę o wiele więcej. Pan prezes zgodził się na 50 tys. zł oraz stanowisko dyrektora w spółce pana Mateusza. Ostatecznie prezes wycofał się z „umowy” z panem Mateuszem, być może ze względu na wątpliwości co do zrealizowania obietnicy, a może stwierdził, że zbyt dużo ryzykuje.

DZIAŁANIE NA SZKODĘ

Przedstawiona historia nie jest fikcyjna. W tej sprawie sąd pierwszej instancji skazał oskarżonego Mateusza za to, że działając w krótkich odstępach czasu, z zamiarem osiągnięcia korzyści majątkowej, przedstawiając się jako prokurent zarządu spółki z o.o., składał obietnice udzielenia prezesowi zarządu drugiej ze spółek z o.o. korzyści majątkowej, początkowo w kwocie 200 tys. zł, a następnie 50 tys. zł oraz stanowisko dyrektora w spółce w zamian za podpisanie umownego odstąpienia od umów dzierżawy, co stanowiło działanie na szkodę zarządzanej przez siebie spółki.

Według sądu czynność ta wypełnia znamiona art. 296a Kodeksu karnego. Sprawa trafiła aż do Sądu Najwyższego (wyrok spr. V KK 277/15), który wyjaśnił jakiego rodzaju obietnice korzyści są karalne. Przepis będzie popełnione bez względu na to, czy obietnica udzielenia korzyści majątkowych zostanie w ogóle dotrzymana. To nie wszystko.

PRZEPISY PRAWNE REGULUJĄCE ŁAPOWNICTWO CZYNNIE

Art. 296a § 1 Kodeksu karnego

Kto, pełniąc funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub pozostając z nią w stosunku pracy, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, żąda lub przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nadużycie udzielonych mu uprawnień lub niedopełnienie ciążącego na nim obowiązku mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową albo stanowiące czyn nieuczciwej konkurencji lub niedopuszczalną czynność preferencyjną na rzecz nabywcy lub odbiorcy towaru, usługi lub świadczenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w wypadkach określonych w § 1 udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi sprawca czynu podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 wyrządza znaczną szkodę majątkową, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

WYSTARCZY SAMA OBIETNICA

Można by bowiem pomyśleć, że ma znaczenie, czy propozycja korzyści złożona jest dla pozorów, dla żartu czy dla odwrócenia uwagi od innych podejmowanych działań. Innymi słowy, czy sprawca miał rzeczywisty zamiar jej spełnienia. Nic bardziej mylnego. Otóż zdaniem Sądu Najwyższego dla popełnienia przestępstwa nie ma znaczenia, czy oferujący wywiązał się ze złożonej obietnicy. Precyzyjniej to ujmując – nieważna jest wiarygodność wypowiedzianych słów. Karze podlega już samo złożenie korupcyjnej oferty, a osoba proponująca łapówkę może działać z bardzo różnych powodów, a wskazanie tych powodów

Obietnica nie musi więc zostać spełniona, wystarczy sam fakt jej złożenia, w przeciwnym razie należałoby zawęzić kary wyłącznie do korzyści faktycznie przekazanych, co byłoby sprzeczne z dotychczasowym interpretowaniem tego przestępstwa przez sądy. Osoba, która złożyła drugiemu podmiotowi jedynie obietnicę wynagrodzenia pieniężnego, chociażby bez zamiaru jej dotrzymania, dopuszcza się korupcji czynnej, jeśli działanie to wywarło lub miało wywrzeć na adresacie wpływ na jego czynności. Karalna jest więc wszelka obietnica udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej w celu skłonienia do naruszenia obowiązków osoby sprawującej funkcje kierownicze w przedsiębiorstwie.

Karze podlega już samo złożenie korupcyjnej oferty, a osoba proponująca łapówkę może działać z bardzo różnych powodów, a wskazanie tych powodów nie jest istotne w kontekście przypisania sprawcy odpowiedzialności karnej.

nie jest istotne w kontekście przypisania sprawcy odpowiedzialności karnej.

W powyżej przytoczonym orzeczeniu ważną kwestią jest interpretacja pojęcia „obietnicy korzyści majątkowej”:

- Po pierwsze, każde określenie przez sprawcę korzyści majątkowej, jakiej zamierza udzielić, jest wystarczającą podstawą do przyjęcia, że przestępstwo zostało popełnione. Obietnica może być ściśle sprecyzowana, może również zostać przedstawiona ogólnikowo, byleby zdolna była wywrzeć wpływ na postępowanie urzędnika czy innej decyzyjnej osoby.
- Po drugie, obietnica udzielenia korzyści może być wyrażona w każdy sposób, także gestem, ponieważ sama ustawa nie wprowadza tu żadnych ograniczeń.
- Po trzecie, oferta musi zostać sformułowana w takiej postaci, aby wzbudzić u odbiorcy świadomość, że jest ona karygodna i jej przyjęcie nie pozostawia wątpliwości co do intencji drugiej strony. Nie jest wymagane wywołanie jakiegoś skutku – wystarczy sam czyn złożenia oferty.

MOMENT DOKONANIA PRZESTĘPSTWA

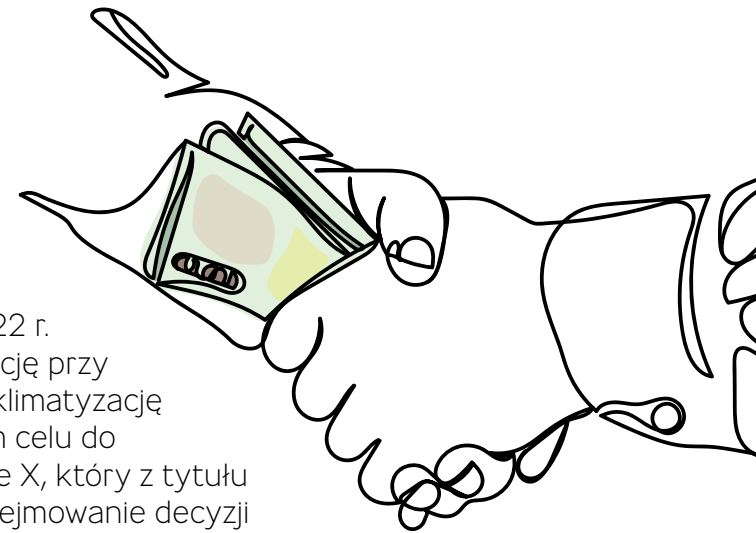
Chwilą zrealizowania znamion przestępstwa korupcji czynnej jest oświadczenie o gotowości udzielenia takiej korzyści, bez względu na przyczyny, dla której takie oświadczenie się składa. Do popełnienia przestępstwa dochodzi:

- jeśli jednocześnie pełnisz funkcję kierowniczą w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność gospodarczą lub pozostając z nią w stosunku pracy, umowy zlecenia lub umowy o dzieło oraz
- żądasz lub przyjmujesz korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za nadużycie udzielonych tobie lub drugiej osobie uprawnień lub niedopełnienie ciążącego obowiązku mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową albo stanowiące czyn nieuczciwej konkurencji lub niedopuszczalną czynność preferencyjną na rzecz nabywcy lub odbiorcy towaru, usługi lub świadczenia.

CO SIĘ ZMIENIŁO?

Od 1 października br. w Kodeksie karnym dodany został przepis art. 306b, który zastrzył kary

P R Z Y K Ł A D
Tadeusz K. jest właścicielem przedsiębiorstwa dystrybuującego i montującego klimatyzatory. W 2022 r. postanowił wyeliminować konkurencję przy wyborze firmy, która miała założyć klimatyzację w budynkach spółki X. Dotarł w tym celu do kierownika Działu Logistyki w spółce X, który z tytułu pełnionej funkcji miał wpływ na podejmowanie decyzji związanych z działalnością tej spółki. Doszło do wręczenia 50 tys. zł w zamian za wybór przedsiębiorstwa Tadeusza K. z pominięciem innych kontrahentów. Łapówka miała ponadto zapewnić dalszą współpracę między tymi podmiotami gospodarczymi z pominięciem innych kontrahentów, co stanowiło niedopuszczalną czynność preferencyjną, mogącą wyrządzić szkodę w mieniu spółki X, tj. przestępstwa z art. 296a § 2 k.k. w zw. z art. 296a § 1 k.k. Takie działanie stanowiło też jednocześnie czyn nieuczciwej konkurencji.

w odniesieniu do niektórych przestępstw gospodarczych. Dotyczy to w szczególności sprawców następujących przestępstw:

- łapownictwa czynnego (oferowanie) i biernego (przyjmowanie),
- wyrządzenia znacznej szkody majątkowej przedsiębiorstwu w trakcie pełnienia w nim funkcji zarządczych;
- prania brudnych pieniędzy, przez co należy rozumieć m.in. to, gdy osoba przyjmuje środki płatnicze pochodzące z korzyści związanych z popełnieniem czynu zabronionego, przekazuje je lub wywozi za granicę, ukrywa, pomaga do przenoszenia ich własności albo podejmuje inne czynności, które mogą udaremnić lub znacznie utrudnić stwierdzenie ich przestępnego pochodzenia lub miejsca umieszczenia;
- wyrządzenia szkody majątkowej osobie fizycznej, prawnej albo jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej przez nieprowadzenie dokumentacji działalności gospodarczej albo prowadzenie jej w sposób nierzetelny lub niezgodny z prawdą, w szczególności niszcząc, usuwając, ukrywając, przerabiając lub podrabiając dokumenty dotyczące tej działalności.

Jeśli sprawca dopuszcza się któregoś z powyższych przestępstw w stosunku do mienia o wartości ponad 5 mln zł lub powodując szkodę w rozmiarach odpowiadających takiej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20. Jeśli

z kolei wartość tego mienia lub szkoda przewyższyła 10 mln zł, wówczas sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 5 do 25.

Jako ciekawostkę warto wskazać, że jeśli zapoznamy się z uzasadnieniem projektu ustawy wprowadzającej powyższe zmiany, znajdziemy jednozdaniowe uzasadnienie zaostrzenia kar, w świetle którego „czyny te, ze względu na wysoki stopień szkodliwości społecznej i gradację typów kwalifikowanych powinny zostać zaliczone do kategorii zbrodni i zagrożone odpowiednio surowszymi karami: od 3 do 20 lat pozbawienia wolności oraz od 5 do 25 lat pozbawienia wolności”.

Według ustawodawcy nie sam fakt łapownictwa, lecz wysoka kwota uzasadnia zatem karę tożsamą do tej, którą wymierza się w przypadku ludobójstwa, masowej zbrodni, zamachu na jednostkę sił zbrojnych RP czy torturowania osób albo przeprowadzania na nich eksperymentów bądź wykorzystywania ich jako żywych tarcz.

Nie kwestionując celów ustawodawcy, warto poddać przemyśleniom fakt, iż łapówkarstwo zostało surowiej potraktowane niż spowodowanie zagrożenia epidemiologicznego, nawet jeśli następstwem tego czynu jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób. W takich przypadkach sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15. ● ©